

Aan De vaste commissie voor Asiel en Migratie in de Tweede Kamer

Datum 26 februari 2026
Betreft Commissiedebat JBZ-Raad (Brussel) | Dinsdag 3 maart 2026

VluchtelingenWerk Nederland

Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
info@vluchtelingenwerk.nl
www.vluchtelingenwerk.nl

Geachte woordvoerders asielbeleid,

VluchtelingenWerk Nederland geeft u graag het volgende mee ten behoeve van het [commissiedebat JBZ-Raad](#) dat op dinsdag 3 maart staat geagendeerd in de Tweede Kamer.

EU-lijst veilige landen van herkomst

Op 10 februari 2026 heeft het Europees Parlement ingestemd met een [EU-lijst veilige landen van herkomst](#). Op de EU-lijst zijn de volgende landen geplaatst: Kosovo, Bangladesh, Colombia, Egypte, India, Marokko en Tunesië en de negen kandidaat-lidstaten. Oekraïne is hiervan uitgezonderd wegens de activering van de tijdelijke beschermingsrichtlijn.

Nederland hanteerde tot voor kort ook een eigen lijst veilige landen. Egypte, Bangladesh en Colombia stonden niet op de Nederlandse lijst. Voor de landen India, Tunesië en Marokko golden specifieke *uitzonderingscategorieën* voor (o.a.) politieke opposanten, mensenrechtenverdedigers, journalisten, religieuze minderheden en LHBTI. De Nederlandse lijst is opgeschort in lijn met [uitspraken](#) van het EU-Hof van Justitie. Het Hof bepaalde in deze uitspraken namelijk dat het niet mogelijk is om landen als 'veilig' aan te merken als het land niet veilig is voor specifieke groepen of delen van het land.

In de nieuwe Procedureverordening, die vanaf 12 juni 2026 van toepassing is, is het wel mogelijk om landen als 'veilig' aan te merken, ondanks dat het land niet voor het gehele grondgebied veilig is of specifieke groepen niet veilig zijn. Het is daarom van belang dat op de EU-lijst specifieke categorieën worden uitgezonderd bij landen als Marokko, India, Tunesië en Bangladesh. Uit de beschikbare landeninformatie en ambtsberichten blijkt ook dat in deze landen er wel degelijk (risico)groepen zijn die aanspraak maken op internationale bescherming.

Voor beschermingsverzoeken uit deze 'veilige' landen geldt de 'presumptie van veiligheid' en deze worden versneld afgehandeld, in een procedure met minder waarborgen zoals geen schorsende werking van beroep. Een land kan echter in algemene zin veilig zijn voor gewone burgers, maar onveilig voor mensen die om persoonlijke motieven zoals oppositieactiviteiten, het behoren tot een (religieuze) minderheid of wegens hun seksuele geaardheid vervolging vrezen en om die reden het land zijn ontvlucht. Het erkennen en uitzonderen van deze groepen in het beleid is noodzakelijk om onzorgvuldige beslissingen en daarmee schending van het recht op *non-refoulement* te voorkomen.

Verder is het niet te volgen dat Egypte op de EU-lijst is gezet. In Egypte is sprake van grootschalige repressie. Vreedzame critici van het regime – journalisten en advocaten, maar ook gewone burgers die zich uitspreken – worden gedetineerd in gevangenissen waar [marteling plaatsvindt](#). LHBTI's en religieuze minderheden hebben te maken met wijdverspreide vervolging en geweld. In 2025 was het inwilligingspercentage in Egyptische zaken in Nederland maar liefst 46%, op basis van de huidige landeninformatie en het ambtsbericht. Het plaatsen op deze lijst lijkt daarom meer ingegeven door politiek-strategische motieven zoals migratiesamenwerking tussen de EU en Egypte dan door de actuele informatie over de omstandigheden in dat land.

Tot slot wijzen we op kandidaat-lidstaat Turkije. VluchtelingenWerk benadrukt dat Turkije momenteel niet voldoet aan de criteria inzake 'veilig land van herkomst' voor kandidaat-lidstaten. De EU heeft het toetredingsproces bevroren vanwege zorgen over de rechtstaat en mensenrechten. Er vluchten mensen uit het land die politiek vervolgd worden en bescherming nodig hebben en krijgen. Nederland heeft niet voor niets een inwilligingspercentage voor Turkse vluchtelingen van 56%.

Om onzorgvuldige beslissingen en refoulement te voorkomen, pleiten wij voor het opnemen van specifieke uitzonderingscategorieën ten aanzien van de landen Marokko, India, Tunesië en Bangladesh op de EU-lijst veilige landen van herkomst. Daarnaast is het noodzakelijk dat Egypte van de lijst veilige landen wordt geschrapt vanwege de wijdverbreide vervolging van critici van het regime, religieuze minderheden en LHBTI-personen. Turkije voldoet niet aan de criteria om als kandidaat-lidstaat als veilig land van herkomst te worden aangemerkt. VluchtelingenWerk pleit ervoor dat dit land uitgezonderd wordt van de lijst kandidaat-lidstaten die als 'veilig' worden aangemerkt.

De onderhandelingen over de Terugkeerverordening

Op 11 maart 2025 heeft de Europese Commissie een wetgevend voorstel gedaan voor een Terugkeerverordening die de huidige Terugkeerrichtlijn en gerelateerde EU-wetgeving vervangt. In onze [brief](#) en [bijlage](#) die we eerder aan de Kamer stuurden, gaan wij in op dit voorstel. Een positief aspect van het voorstel betreft een zelfstandige refoulement-toets bij het opleggen van terugkeerbesluiten. De belangrijkste knelpunten zijn:

1. De focus op gedwongen terugkeer en geen minimum vertrektermijn. Hierdoor raken veel meer mensen uit beeld en kan begeleiding naar zelfstandige terugkeer, die [bewezen](#) werkt, niet meer plaatsvinden.
2. De uitbreiding van de duur van detentie van 18 naar 24 maanden zonder toets of er zicht is op uitzetting. Hierdoor raken mensen gehospitaliseerd in detentie en verliezen zij de regie om zelfstandig terug te kunnen keren (terwijl gedwongen terugkeer vanuit detentie zelden lukt)
3. De juridische basis voor returnhubs. Mensen die Nederland zelf niet kan uitzetten worden de facto 'gedumpt' in kwetsbare derde landen. Dergelijke hubs kosten miljoenen belastinggeld, terwijl het om kleine aantallen gaat en er bovendien grote mensrechtelijke risico's aan kleven; zie de pilot Oeganda-terugkeerhub die momenteel 'on hold' is gezet vanwege de [recente moordpartijen](#) op oppositieleden.

Op 11 november presenteerde Europees Parlement-rapporteur voor de Terugkeerverordening Azmani zijn [rapport](#). Hierin werden wat scherpe randen van het Commissievoorstel afgehaald:

- Detentietermijn weer terug naar de huidige termijn van maximaal 18 maanden (wel mogelijkheid voor afwijking als sprake is van openbare orde aspecten);
- Minimale termijn van zeven dagen (dan wel langer bij o.a. deelname terugkeerprojecten) voor zelfstandig vertrek;
- Detentie als *ultimum remedium* ('last resort');
- Benadrukken dat kinderen niet in returnhubs thuishoren (conform Commissievoorstel) en het instellen van een onafhankelijk monitoringmechanisme voor deze hubs;
- Benadrukken van respect voor het Vluchtelingenverdrag bij terugkeer-wetgeving.

Daarna presenteerde de Raad op 8 december 2025 haar zorgelijke [positie](#). Wij wijzen onder meer op:

- Een verrassend nieuw artikel (23A) waarin staat dat autoriteiten 'huiszoeken, onderzoeken en verdere controles' uit mogen voeren om gedwongen terugkeer af te dwingen. Dit zou kunnen leiden tot politie-invallen in huizen waar ongedocumenteerden verblijven, maar ook van burgers die ervan verdacht worden migranten onderdak te bieden, evenals kantoren en opvangcentra van humanitaire organisaties. Er leven [grote zorgen](#) dat dit een 'jacht op ongedocumenteerden' mogelijk maakt;
- Uitbreiding van het gebruik en de duur van detentie tot 30 maanden. De detentieduur start opnieuw in een nieuwe lidstaat, hetgeen risico op langdurige, herhaalde detentie betekent;

- Uitbreiding van de gronden voor detentie, waaronder 'onvoldoende bestaansmiddelen', waardoor armoede de facto strafbaar wordt gesteld;
- Geen minimum vertrektermijn;
- Detentie niet als 'last resort' en geen toets op zicht op uitzetting;
- Zware bewijslast en verplichtingen om medewerking aan de terugkeerprocedure aan te tonen, zoals bijvoorbeeld het hebben van een vaste verblijfplaats. Dat betreft de facto alle mensen die onder de Terugkeerverordening vallen. Als men niet voldoet aan de lange lijst met voorwaarden, dan volgt detentie en geen mogelijkheid voor zelfstandig vertrek;
- Returnhubs ook voor kinderen (dit is uitdrukkelijk een Nederlandse 'wens');
- Verzwakken van de refoulementtoets bij terugkeerbesluiten, geen opschortende werking beroep tegen een terugkeerbesluit, geen minimumtermijn voor de mogelijkheid om beroep aan te tekenen tegen een terugkeerbesluit (zodat iemand al uitgezet kan worden naar een onveilige situatie zonder dat een rechter naar de zaak heeft gekeken).

Samen met onze koepelorganisatie ECRE en ongeveer zeventig Europese en nationale vluchtelingen-, mensenrechten en humanitaire organisaties, hebben wij onze zorgen over deze harde rechten-ondermijnende koers geuit in een [joint statement](#). Wij vragen u om er bij uw collega's in het Europees Parlement op aan te dringen dat de EP-positie niet verder wordt verzwakt. Dit gaat ten koste van basale mensenrechten en het ondermijnt het doel van de Terugkeerverordening, namelijk een effectiever terugkeerbeleid. Mensen keren niet terug vanaf de straat of vanuit detentie. Voor terugkeer is rust en vertrouwen nodig om de regie in eigen hand te nemen, waarbij ondersteuning van organisaties die het vertrouwen van deze kwetsbare doelgroep genieten cruciaal is. Wij roepen het nieuwe kabinet op om gehoor te geven aan de geuite zorgen over de Raadspositie van organisaties die dagelijks met deze doelgroep werken.

VluchtelingenWerk maakt zich zorgen om de Raadspositie ten aanzien van de Terugkeerverordening. Wij vrezen voor een zeer lange detentieduur waarbij detentie niet meer als ultimum remedium geldt en er geen toets of zicht bestaat op uitzetting. Dan zouden mensen dertig maanden in detentie worden gehouden voor 'niets'. Zonder minimale zelfstandige vertrektermijn is er nauwelijks nog ruimte voor terugkeerprogramma's die succesvol bijdragen aan [zelfstandige terugkeer](#). En een nieuw artikel dat huiszoeken van ongedocumenteerde mensen mogelijk maakt, waardoor mensen onder de radar verdwijnen en hulpinstanties vermijden. Het is daarnaast niet te begrijpen dat Nederland er expliciet voor heeft gepleit om kinderen in terugkeerhubs in derde landen zoals Oeganda te plaatsen. Dit is een schending van Kinderrechten; om die reden had de Europese Commissie kinderen expliciet uitgezonderd van deze hubs in het oorspronkelijke voorstel.

VluchtelingenWerk roept het nieuwe kabinet op om tijdens de trilogie de geuite zorgen te erkennen en een andere koers te kiezen. Tevens hopen wij dat het Europees parlement vasthoudt aan de huidige EP-positie en geen amendementen steunt die averechts werken voor het doel (bevorderen van terugkeer) en die mensenrechten schenden van een kwetsbare groep mensen.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken in het debat. Voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland